

Enligt SÄNDLISTA

Bildande av naturreservatet Skaten - Rångsen i Östhammars och Tierps kommuner samt fastställande av skötselplan

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn: Naturreservatet Skaten - Rångsen

Objektsnummer: 03-02-69

Kommun: Östhammar och Tierp

Fastigheter: Hållnäs 3:1, Göksnåre 4:22,
Göksnåre s:2, Forsmark 6:1.

Läge: Ca 3 km norr om
Forsmark, bilaga A.

Topografisk karta: 13 I SO

Ekonomisk karta: 138 15, 138 16, 138 05, 138 06

Koordinat i rikets system: x= 67064 y= 16286

**Koordinat enligt natur-
vårdsregistret:** 13 I 1F 13 35

Gräns: Markerad med punktstreckad
linje på kartan, bilaga B.

Area: 2 300 ha

Därav landareal: 200 ha

Naturvårdsförvaltare: Upplandsstiftelsen

Markägare: Korsnäs AB, Upplandsstiftelsen,
enskilda,

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Reservatet består av ett stort antal huvudsakligen skogbevuxna öar. I väster följer reservatsgränsen i stort sett kustlinjen med undantag för den sydligaste delen vid Bergskäret där ca 60 ha av fastlandet ingår. I öster sträcker sig området 3-5 km ut i Öregrundsgrepen och innefattar där en del av ytterskärgården.

Skärgården består av ett trettiotal öar större än ett hektar samt ett mycket stort antal mindre öar. Öarna är huvudsakligen uppbyggda av ursvallade moränkullar och moränryggar vilket på många platser skapat en grovblockig terräng. Högsta höjden överstiger i allmänhet inte 5 m ö h. Berg i dagen förekommer på en del av öarna samt vid Bergskäret och Rångkullen.

Området närmast utanför Skaten består av en tät, mycket söndersplittrad inner-skärgård och längre ut tar en glesare ytterskärgård vid. De större öarna, även i ytterskärgården, är skogb eklädda medan flera mindre öar saknar skog. I södra delen av reservatet kring Rångsen-fjärden är arkipelagen glesare och även här är öarna huvudsakligen skogklädda.

Inom området förekommer stora arealer mjukbottnar vilka har stor betydelse för djurlivet. De grunda och skyddade vikarna utgör viktiga lek- och uppväxt-områden för bl a gädda, abborre och mört.

Skogen i området består till största delen av 80-120-årig barrdominerad bland-skog av mycket varierande karaktär. En stor del av området har sannolikt tidigare utgjorts av en öppen till halvöppen betesmark. Härom vittnar många gamla döda enar, grova solitärgranar och döda grova häggar. Sedan betet upphört har igen-växning skett av framförallt gran samt tall och björk.

Urskogsartade grandominerade bestånd med inslag av tall, björk och asp finns på öarna utanför Rångsand. Tillgången på döda träd och lågor är bitvis god. Det utsatta läget vid kusten har medfört att stormluckor med yngre successionsstadier förekommer här och var. Närmast strandlinjen finns ofta en smal bård av klibbal, gråvide och ask. Kring vikar, flador och i låglänta svackor med finare jordarter förekommer flera klibbalkärr.

Trakthyggesbruk i några mindre områden har skapat mer ensartade yngre och medelålders blandskogsbestånd. På en del av dessa har fröträd av tall lämnats att växa in i den yngre generationen.

Vid Bergskäret finns ett mosaikartat område med några småsjöar, bladvass-bevuxna flador, fuktängar och klibbalkärr omgivna av äldre grandominerad skog. Skogen är bitvis rik på lågor och döda träd. Grova aspar och björkar förekommer liksom hållmarktallskog.

Fältskiktet domineras av lågörtsvegetation och på högre belägna delar av blåbär. Några typiska fältskiktsarter här är blåsippa, ekorrhör, knärot, lopplummer,

1998-12-18

231-2304-98

nattviol, revlumner och vispstarr. På hållmarker finns tallskog av lav-ristyp. I strandskogarna som domineras av al- och askskog av högörttyp utgörs fältskiktet av bl a lundgröe, lundkovall, nästrot, stinksyska, storrams, älgört och ängsskära. En betydande del av våtmarkerna är be vuxna med bladvass.

Våtmarksvegetationen i övrigt på mjukbottnar och i finjordrika sänkor kan karaktäriseras som en sjövattpåverkad högörtvegetation med t ex bunke-starr, gåsört, hästsvans, strandklo och svärdsilja.

En omfattande brynvegetation har utvecklats dels mellan skogen och vattnet, dels på de talrika, vindexponerade uddarna och näsen. I dessa varierade bryn förekommer havtorn, en, rönn, oxel, hägg, ask, måbär, säl, asp, lönn, try och klonbildande gran.

Fågellivet är bitvis rikt och i skogarna förekommer bl a duvhök, järpe, orre, skogsduva, mindre flugsnappare och gransångare. Av sjöfågel häckar bl a svarthakedopping, kricka, vigg, knipa, ejder samt små- och storskrake. I skärgården förekommer också silltrut, labb, drillsnäppa, rödbena och strandskata.

En mindre campingplats är belägen vid Rångsen. I anslutning till campingplatsen finns en mindre brygga. Icke iordningställda båtplatser tillhandahålls för ett trettiotal mindre fritidsbåtar utmed ett kortare strandparti.

På Stångskäret ligger en mindre fiskestuga samt brygga. Stugan nås med stig från skogsbilvägen som passerar Bergskärsfjärden.

Vattenområdena samt öar besöks främst av fritidsfiskare. På några av öarna märks visst slitage, främst utanför Rångsen.

Skaten- Rångsen ingår i ett större område av riksintresse för naturvården enligt 2 kap. 6 § NRL. Södra delen av området omfattas även av bestämmelserna i 3 kap. 1 och 4 §§ NRL.

ÄRENDETS BEREDNING

Reservarsarbetet påbörjades av Upplandsstiftelsen år 1991. Området inventerades med avseende på vegetation och fågelliv. Upplandsstiftelsen förvärvade södra delen av området år 1994 och träffade år 1995 överenskommelser med övriga markägare om bildande av naturreservat. År 1995 skickades förslag till beslut och skötselplan på remiss till sakägare och andra intressenter. Beslutsunderlag och skötselplan har utarbetats i samverkan med Upplandsstiftelsen.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Det beskrivna området bör av skäl som nedan beskrivs särskilt skyddas på grund av sin relativa orördhet. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) det område som markerats med heldragen linje på karta bilaga B som naturreservat, benämnt Skaten - Rångsen.

1998-12-18

231-2304-98

ÄNDAMÅLET MED RESERVATET

Syftet med reservatet är att för framtiden bevara ett större sammanhängande skärgårdsområde med stora skogliga och marina naturvärden. Genom reservatsbildningen skapas förutsättningar för ett stort antal växt- och djurarter att fortleva i området, inte minst den rika fågelfaunan. Av särskilt intresse att skydda är äldre, relativt opåverkade skogar, terrestra successionsbiotoper och nybildning av våtmarker orsakade av landhöjning samt marina miljöer såsom grunda mjukbottnar. Ändamålet är även att, i den mån det inte strider mot bevarandeintressena, med enkla anordningar underlätta allmänhetens möjligheter till naturupplevelser inom området.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (SFS 1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård och förvaltningsbestämmelser ska gälla för reservatsområdet.

- A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning med undantag för
 - anläggande av båthamn vid Rönngrund enligt skötselplan,
 - åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A 14,
2. anordna upplag,
3. uppföra byggnad eller anlägga väg, stig, spång, brygga, parkeringsplats eller annan anläggning, med undantag för
 - anläggande av båthamn vid Rönngrund samt en enkel väg ut till denna enligt skötselplan,
 - åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A 14,
4. dra fram mark- eller luftledning,
5. anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag av

1998-12-18

231-2304-98

- informations- och fridlysningstavlor om reservatet,
- utmärkning av farled,
- 6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
- 7. tillföra växtnäringsämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken,
- 8. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet med undantag för
 - absolut nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
 - nödvändiga åtgärder i samband med underhåll av vägar och parkeringsplatser,
 - naturvårdande åtgärd enligt skötselplan,
 - nödvändiga röjningar i samband med anläggande av båthamn vid Rönngrund enligt skötselplan,
- 9. införa för trakten främmande växt- eller djurart,
- 10. sätta upp saltsten eller utfordra vilt med undantag för stödåtgärder för utrotningshotad art,
- 11. utanför befintlig väg framföra motordrivet fordon eller motorredskap med undantag för
 - erforderlig körning i samband med brandbekämpning,
 - erforderlig körning i samband med skötsel av reservatet,
 - körning med mindre motorfordon typ järnhäst eller combitrack i samband med uttransport av fälld älg,
- 12. anlägga eller upplåta plats för båtlänning, båthamn, tältning, camping, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon med undantag för
 - befintlig campingplats vid Rångsen,
 - befintlig båtlänning vid Stångskäret,
 - befintlig båtlänning vid norra Rönngrund,

1998-12-18

231-2304-98

- båthamn vid Rönnggrund enligt skötselplan,

13. upplåta mark för orientering , tävlingar, snitslade spår eller militära övningar.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

14. anlägga ny hamn eller båtlänning. Att anlägga hamn vid Rönnggrund enligt skötselplanen kräver dock enligt föreskrift A1 ovan inte tillstånd.

Dessutom gäller:

15. föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t ex jakt.

- B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
-

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom området, som framgår av till detta beslut fogad fastställd skötselplan.

- C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. framföra eller parkera motordrivet fordon annat än på anvisade vägar och parkeringsplatser,
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
4. gräva upp eller plocka blommor, gräs, mossor, lavar eller på annat sätt ta bort eller skada växter eller växtdelar av något slag med undantag för plockning av matsvamp och bär,
5. fånga eller bortföra djur, med undantag för fisk, föra bort ägg, rom eller bo eller medvetet störa djurlivet,
6. anordna orienteringstävling eller snitslade spår,
7. förtöja båt eller tälta mer än två dygn i följd.

1998-12-18

231-2304-98

8. göra upp öppen eld.

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen

1. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa nedanstående skötselplan. Inom ramen för denna kan Länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen.
2. Naturvårdsförvaltare ska vara Upplandsstiftelsen.

SKÖTELPLAN

Syfte med naturvårdsförvaltningen

Målet med reservatets skötsel är att området lämnas att fritt utvecklas genom olika successionsformer till naturskog.

Disposition och skötsel av mark och vatten

Beskrivning

Naturförhållanden beskrivs i avsnittet "Beskrivning av området" ovan.

Riktlinjer och åtgärder

Skötsel av naturområden

Mål: Området lämnas att utvecklas fritt.

Åtgärder: Viss röjning av planterad barrskog. I övrigt inga åtgärder.

Vägar och diken

Vägar får underhållas och nödvändiga röjningar i direkt anslutning till dessa får utföras. Diken och vägtrummor får underhållas om åtgärden har liten omfattning och ej påverkar speciella naturförhållanden.

Faunavård - jakt

Stödåtgärder får vidtas för utrotningshotad djurart. I övrigt får ingen viltutfordring förekomma.

Jakt enligt jaktlagstiftningen är tillåten. Området har stor betydelse för bl a sträckande sjöfågel. Det nuvarande sparsamma jakttrycket utgör en acceptabel, mindre störning. Vid förändrade jaktförhållanden eller andra förändringar där jakten negativt påverkar fågelfaunan kan åtgärder bli aktuella för att minska störningarna.

1998-12-18

231-2304-98

Siktröjning och jaktorn tillåts ej.

Motordrivet mindre fordon av typ järnhäst eller combitrack får användas för utforsling av fälld älg.

F i s k e

Fisket regleras inte i reservatsbeslutet.

Anordningar för rekreation och friluftsliv

Övergripande mål

Reservatsområdet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättsliga principer med de begränsningar som framgår av föreskrifterna under punkt C ovan. Friluftslivets intressen ska i huvudsak tillgodoses genom reservatsområdets naturliga förutsättningar. En mindre parkeringsplats med informationstavla kan dock iordningställas.

Det är angeläget att klarlägga behov, möjligheter och förutsättningar för allmänhetens tillgänglighet utmed kuststräckan mellan Ängskär och Kallriga.

Platser för småbåtar inom området ska i princip inte utökas. Hamnen i Skaten, båtlänningar i Skatviken och en båtlänning i inre Rångsenfjärden kan dock tillåtas utflyttas enligt nedan.

Riktlinjer och åtgärder

Tillgänglighet

Den enskilda vägen till campingplatsen vid Rångsen norr om Storviken ska vara öppen för allmän biltrafik så att den anvisade parkeringsplatsen ska kunna nyttjas.

Parkeringsplats

En parkeringsplats för ca 5 bilar iordningställes och skyltas vid den nuvarande campingplatsen norr om Storviken.

Campingplats

Den husvagnscamping som idag finns vid Rångsen norr om Storviken kan efterhand avvecklas. Området kan utnyttjas för begränsad tältning och som en mindre isättningsplats för kanoter.

Båthamn

På grund av landhöjningen kommer i framtiden hamnen i Skaten, båtlänningarna i Skatviken och båtlänningen i inre Rångsenfjärden att avsnöras från Öregrundsgre-

1998-12-18

231-2304-98

pen. Ett centralt ändamål med reservatet är att bevara terrestra successionsbiotoper och nybildning av våtmarker orsakade av landhöjningen varför muddring inte

tillåts. Möjligheter finns dock att flytta ut båtplatserna till ett begränsat antal lämpliga platser inom reservatet. Länsstyrelsen bedömer detta som rimliga åtgärder både i den norra och den södra delen av reservatet.

När nuvarande farled från Skatenviken ut till Öregrundsgrepen inte längre kan nyttjas på grund av landhöjningen har berörda fastigheter inom Skaten, Göksnåre och Terrören enligt avtal med Korsnäs AB rätt att anlägga en ny mindre hamn på östra Röngrund inom område som markerats på beslutskartan. Likaså ingår rätt att anlägga en enkel väg ut till hamnen. Detta hindras inte av reservatsföreskrifterna men ska utföras i samråd med Länsstyrelsen. Nyttjanderätten begränsas till berörda fastigheter med i princip två båtar per fastighet för permanentboende och en båt per fastighet för sommarboende. Antalet båtar tillhörande Korsnäs AB (inklusive personal) begränsas till i princip motsvarande 1995 års situation. Undantag kan medges. Faciliteter begränsas.

För de berörda fastigheterna med båtlänning i inre Rångsenfjärden finns för närvarande inte något avtal med Upplandsstiftelsen angående rätt att flytta båtplatserna längre ut.

Ny båthamn/båtlänning vid Rångsen får dock inte anläggas utan Länsstyrelsens tillstånd. Vid denna tillståndsprövning kommer Länsstyrelsens ovan relaterade positiva inställning till utflyttning av båtplatserna att vara vägledande.

Fiskestuga

Stugan på Stångskäret tillåts tillsvidare stå kvar. Den hävdade marken närmast stugan får underhållas. Inga ytterligare anspråk på omkringliggande naturmark kan dock göras.

Sanitära anordningar

En sopmaja vid campingplatsen hålls av reservatsförvaltaren.

Information

Information om objektet ska lämnas på informationsskyltar, som placeras vid campingplatsen och parkeringsplatsen samt på andra lämpliga platser. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för produktion, uppsättning och underhåll av dessa skyltar. Skyltarna utformas enligt naturvårdsverkets anvisningar.

Utmärkning

Reservatsområdet ska vara utmärkt enligt svensk standard (SIS 03 15 22). Naturvårdsförvaltaren ansvarar för detta.

Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen av reservatet.

Dokumentation

Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera slitage och andra förändringar i naturförhållanden m m.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Upplandsstiftelsen.

Utmärkning av reservatet samt basuppskyltning bekostas av staten.

Detta beslutet gäller från och med den dag det vunnit laga kraft.

Beslutet kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga C.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Ann - Cathrine Haglund samt ledamöterna Andersson, Ekström, Hedberg, Hedquist, Hofring, Hällström, Karlsson, Lindell, Pagard och Sjöborg samt tjänstgörande suppleanten Burman.

I den slutliga handläggningen deltog länsråd Henricson, chefsjurist Segerström, länsantikvarie Eklund, länsarkitekt Lundgren och avdelningsdirektör Hjelm, föredragande.

Ann - Cathrine Haglund

Lars Hjelm

Bilagor:

- A Översiktskarta
- B Reservatskarta, skala 1:10 000
- C Hur man överklagar

SÄNDLISTA
(rek + mb)

1998-12-18

231-2304-98

Naturvårdsverket

Tierps kommun

Östhammars kommun

Assi-Domän AB

Korsnäs AB

Upplandsstiftelsen, Box 1833, 751 48 Uppsala

Rångsens jaktvårdsklubb, 183 40 Täby

Degermossens jaktlag, 742 00 Östhammar Ängskär - Skatens

Fiskehamnsförening, 810 65 Skärplinge

För kännedom

Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län

Lantmäterimyndigheten

Kustbevakningen, Region Nord, Box 145, 871 23 Härnösand

Närpolisområde Tierp

Naturskyddsföreningen i Uppsala län

Naturskyddsföreningen i Tierpsbygden

Naturskyddsföreningen i Östhammar

Upplands ornitologiska förening

Nordupplands ornitologiska förening

Entomologiska föreningen i Uppland

Bilaga A.

Tillhör Länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1998-12-18
231-2304-98

Naturreservatet Skaten-Rångsen

Östhammars och
Tierps kommuner

Översiktskarta

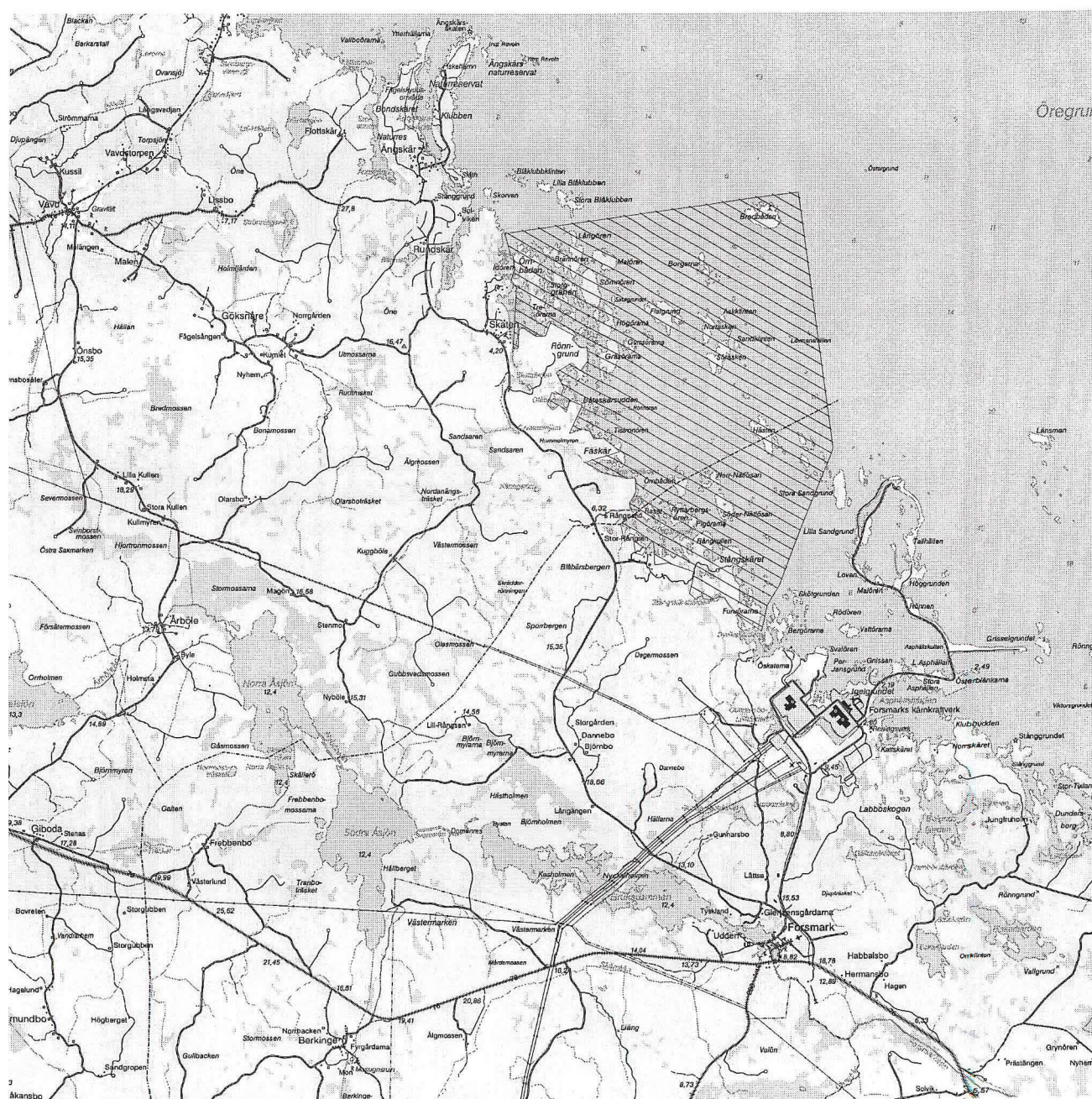

Reservatets läge

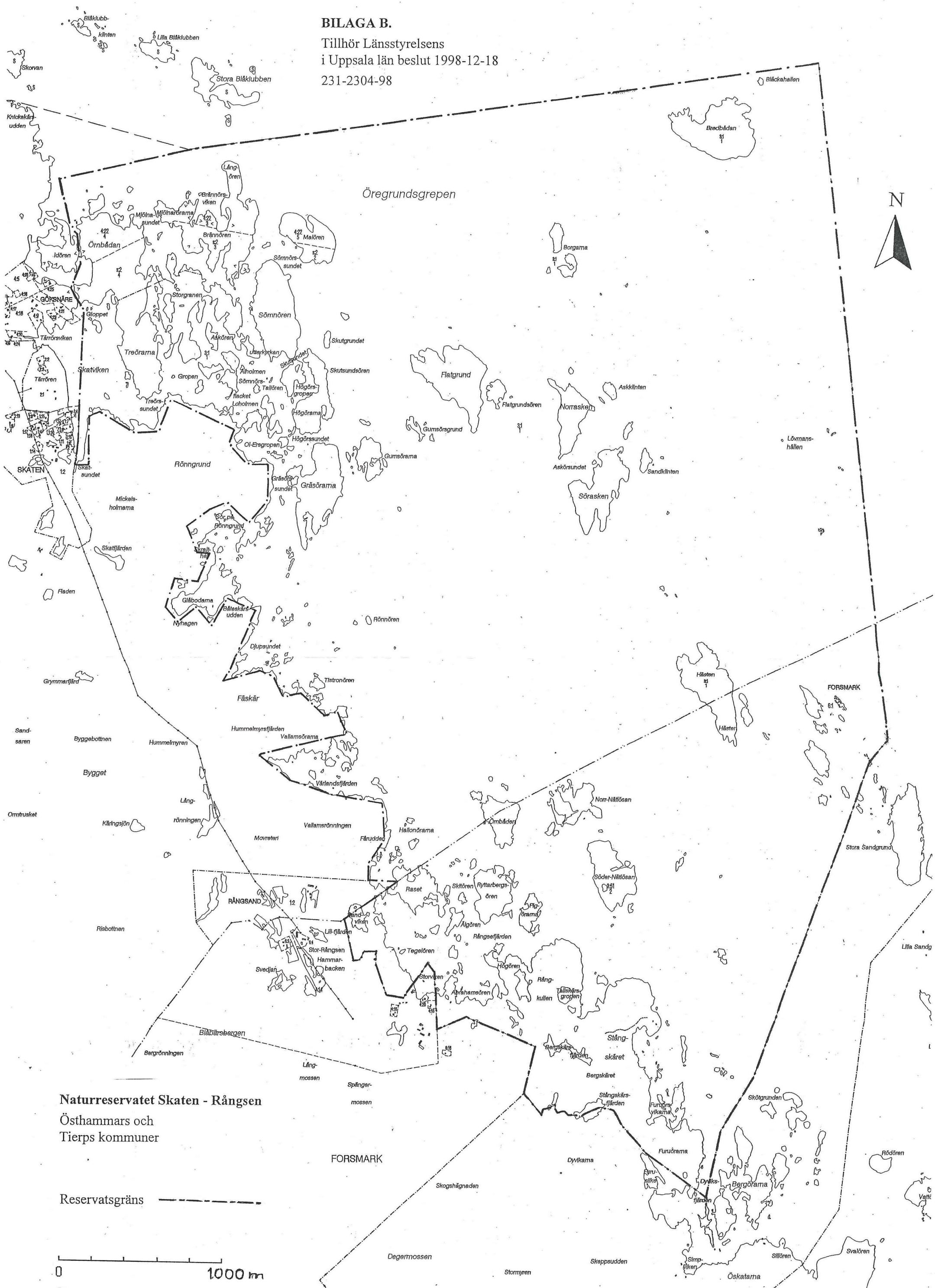
0 1 2 3 4 5 kilometer

Skala 1: 100 000

Kartmaterial ur topografiskarta 13I SO. Godkänt för spridning
Lantmäteriverket 1998-12-23.

Tillhör Länsstyrelsens
i Uppsala län beslut 1998-12-18
231-2304-98

Östhammars och
Tierps kommuner

Reservatsgräns

Utdrag ur ekonomiska
kartorna 138 15, 138 16, 138 05, och 138 06